

**IZVEŠTAJ
O RADU OKRUGLOG STOLA
"SVETSKI SAMIT O INFORMACIONOM DRUŠTVU I RODNA RAVNOPRAVNOST"
i
RADIONICE ZA NOVINARE
"ULOGA MEDIJA U RAZVOJU INFORMACIONOG DRUŠTVA"**

Danas, dva meseca pre Samita, Srbija nema politiku i strategiju za Informaciono društvo. Crna Gora je usvojila svoju strategiju, a na nivou državne zajednice nema aktivnosti u tom smeru. O prednostima koje donosi Informaciono društvo, nije bilo širih javnih diskusija, osim na specijalizovanim sipozijumima i seminarima. Ni mediji nisu prepoznali svoju ulogu u tome, i umesto da podstiču i opominju pokazuju nezainteresovanost ili neshvatanje značaja svoje uloge u ovom procesu.

Zato je Udruženje «Jednake mogućnosti», u sklopu svojih aktivnosti «Rodna ravnopravnost u razvoju Informacionog društva» i uz punu podršku Gender Caucus grupe Svetskog samita kao i kompanija Telekom Srbija, JP PTT Srbija, ZJPTT, Ericsson, Telegroup, Intracom, Veratnet i Eunet organizovalo održavanje ovog Okruglog stola, kao tribine koja, pred drugi Svetski samit o Informacionom društvu, u Tunisu, može bar da otvori pitanja kao što su: Gde smo sada u odnosu na Deklaraciju i Akcioni plan WSIS-a? Da li se pitanje rodne ravnopravnosti uključuje u diskusiju o ID? Da li postoje ekonomske posledice ako se kasni u informatizaciji društva? Koliko tome posvećujemo pažnju? Da li su naši mediji svesni značaja principa i uključivanja u tokove prema Informacionom društvu? Da li je nizak stepen razvoja naših komunikacija kao i kašnjenje u stvaranju ambijenta slobodnog tržišta u info-komunikacijama prepreka bržem ulasku u ID?

Okrugli sto je održan 6 septembra 2005, u hotelu Palas, Beograd sa početkom u 10 časova i dnevnim redom dostavljenim u Prilogu 1. Okruglom stolu su prisustvovali i Prof dr Dragoljub Mićunović, šef državne delegacije na prvom delu Svetskog samita i njihove ekselencije ambasador Tunisa Radhouane Larif i ambasador Švedske Lars-Goran Engfeldt.

U radu Okruglog stola učestvovalo je više od 50 učesnica i učesnika. Moderator Okruglog stola bila je prof dr Nataša Gospić, predsednica udruženja «Jednake mogućnosti».

Okrugli sto je svojim uvodnim izlaganjem otvorio Prof dr Dragoljub Mićunović, koji je bio šef državne delegacije SCG na prvom delu Svetskog samita održanog u Ženevi 2003. U svom izlaganju g. Mićunović je istakao da je problem rodne ravnopravnosti univerzalan problem i da je čovečanstvo usporilo svoj razvoj zanemarujući kapacitete ženske populacije. «Kad god su žene isključivane iz nekog pokreta ili nekog poduhvata to je značilo da se njegov rezultat prepolovljava ». Takođe je istakao da u našoj zemlji politička elita nije dovoljno svesna, ili se prave da to nisu, problema funkcionalne nepismenosti stanovništva, siromaštva i krize morala. Ako se pogleda politička scena lako se zaključuje da su žene gurnute na rutinske poslove. Siromašne zemlje, a tu je i SCG, mnoge probleme mogu da reše prepoznajući šanse koje im pruža Informaciono društvo i uz potpuno poštovanje rodne ravnopravnosti. To je poruka koju naša zemlja treba da prenese na sledećem Samitu.

Ambasador Tunisa Radhouane Larif u pozdravnom govoru ispred zemlje domaćina drugog dela Svetskog samita je istakao da je cilj Svetskog samita izgradnja ravnopravnog društva. Tunis ohrabruje produkcije lokalnih sadržaja i jednake mogućnosti pristupa Internetu.

Finalni izveštaj o radu Okruglog stola "WSIS i rodna ravnopravnost" i radionice za novinare,

Beograd, 06. septembar 2005.

"Jednake mogućnosti", Kralja Petra 79, 11001 Beograd, Srbija i Montenegro, Tel: +381 63 8801117,

E-mail: jednake@e-jednakost.org.yu, Web-site: www.e-jednakost.org.yu

www.genderwsis.org

Dr Milan Janković je u svom izlaganju dao osnove principa deklaracije i akcionog plana prvog dela Svetskog samita kao i o pregled izlaznih dokumenata pripremnih sastanaka za drugi deo Svetskog samita u Tunisu a koji će biti predmet diskusije tokom plenarnih sednica Svetskog samita.

O stanju u medijima i njihovoj uloži govorila je Nada Kovačević kroz temu »Mediji aktivni učesnici ili posmatrači u razvoju Informacionog društva«. Analizirajući medije u poslednja dva meseca, istakla je da o Svetskom samitu i Informacionom društvu nije bila ni jedna reč. Takodje je dala i analizu ankete sa studentima novinarstva o poznavanja aktivnosti u izgradnji Informacionog društva a koja je oslikala situaciju iz medija. Istakla je da su se mediji u Srbiji prilično osavremenili i odgovorili na izazove medijske tehnologije i novih komunikacionih kanala u svom radu, ali da fenomen razvoja informacionog društva i tangentne procese ne prepoznaju, ne istražuju i ne osvetljavaju. Takođe potpuno izostaje izveštavanje o sociološkim, psihološkim, političkim i globalnim aspektima razvoja informacionog društva. Rodna ravnopravnost u medijima jeste tema, ali se ona retko povezuje sa pristupom novim informacionim i komunikacionim kanalima. Posebno je istaknuto da se baš na ovoj temi dobro uočavaju opšte medijske tendencije – sužavanje fokusa, svođenje na jednostavne forme i korišćenje interpretativnog umesto istraživačkog novinarstva. Iako je politika stalna tema u medijima, oni razvoj informacionog ne povezuju sa demokratskim procesima, niti sa osnovnim civilizacijskim vrednostima. Istaknuto je da u informacionom društvu mediji imaju nove odgovornosti, ali da ih u Srbiji većinom nisu ni prepoznali ni na njih odgovorili.

Milica Turnić je dala uvodno izlaganje o formiranju, načinu rada i Izveštaju Radne grupe za upravljanje Internetom Svetskog samita o informacionom društvu, naglašavajući da je neophodno da se aspekt rodne ravnopravnosti inkorporira kako u mehanizme upravljanja Internetom na nacionalnom nivou tako i u Nacionalnu strategiju za informaciono društvo.

Prof dr Dragan Domazet govorio je o edukaciji profesionalnog kadra kao osnove izgradnje Informacionog društva. Pri tome je istakao da je vrlo mali broj informatičkih fakulteta, samo 3, da se na više fakulteta dodaju informatički predmeti ili smerovi a za uspešnost izgradnje Informacionog društva potrebno je mnogo više profesionalno školovanih kadrova.

Dijana Gligorijević je govorila o poziciji žene kao lidera u info-komunikacionim kompanijama i istakla da se stvarni rezultati postižu kroz poštovanje rodne ravnopravnosti ali da u našoj zemlji promocija firmi koje vode politiku balansa polova ne postoji i da bi bilo preporučljivo da nadležno ministarstvo uvede takvu nagradu ne samo za info-komunikacioni sektor već i šire.

Ispred Gender kancelarije Crne Gore govorila je Nada Petrović-Kolašinac. Pri tome je istakla da su osnovni ciljevi kancelarije da kroz prikupljene statističkih podatke prikaze stvarno stanje, stvori bazu podataka o najboljoj praksi, definiše mehanizme i oblasti delovanja. Crna Gora ima svoju strategiju izgradnje Informacionog društva i u skladu sa evropskim propisima donela je niz zakonskih i podzakonskih akata koja stvaraju pravni okvir.

Dr Dragan Bogojević u svom izlaganju dao je osnovne evropske aktivnosti i inicijative *eEurope 2002*, *eEurope 2005* i *eEurope+*, njihove ciljeve i glavne rezultate. Vezano za regionalni nivo razvoja Informacionog društva Balkana, razmatrao je Agendu za razvoj Informacionog društva Jugoistočne Evrope (eSEE agenda) dokument usvojen 2002. u Beogradu, ukazujući na konkretne obaveze iz agende kao i druge obaveze Srbije, koje na žalost, do danas nisu ispunjene. U svom izlaganju Dr Bogojević u fazama izgradnje Informacionog društva posebno je ukazao na značaj razvoja telekomunikacione i informacione infrastrukture. Zato su dati osnovni indikatori telekomunikacionog sektora Srbije i konkretna poređenja grupe od 10 zemalja koje su 2004. primljene u EU i Srbije za fiksnu telefoniju, mobilnu telefoniju, broj PC računara, broj Internet korisnika, širokopojasni Internet i javna mesta za pristup Internetu. Posebno je istaknut digitalni jaz kod urbanog i ruralnog

stanovništva i rodna ravnopravnost. Zaključio je da je evidentan jako veliki napredak u izgradnji Informacionog društva u zemljama EU25 i da je Srbija van glavnih procesa razvoja u Evropi. Prema trenutnom stanju 2005. godine, perspektiva razvoja Informacionog Društva u Srbiji (eSrbija) je više nego loša. Izlagač je kao glavne razloge naveo preveliku i neadekvatnu ulogu države.

Divna Vučković je u svom izlaganju dala pregled aktivnosti Udruženja »Jednake mogućnosti« u osnaživanju žena za korišćenje ICT alata, praćenju indikatora rodne ravnopravnosti i pripremama za drugi deo Svetskog samita.

Dragana Petrović, predsednica Saveta za rodnu ravnopravnost pri vladi Srbije, izrazila je svoje zadovoljstvo što učestvuje u radu ovog Okruglog stola i predložila da bi bilo korisno organizovati prezentaciju za Savet i poslaničke klubove o pitanjima rodne ravnopravnosti u procesu izgradnje Informacionog društva.

Na Okruglom stolu izneti su rezultati istraživanja korišćenja Interneta prema polu i uzrastu na uzorku od 65.570 korisnika (oko 10% ukupnog broja korisnika u Srbiji) kod provajdera Verat Net. Korisnici su 71% muškarci a 29% žene. Najbolji odnos je u starosnoj grupi od 19 do 25 godina: od tri korisnika dva su muškarci i jedan žena. Oko polovine korisnika je u starosnoj dobi do 18 godina ali je posebno zabrinjavajuće da je upravo u tom uzrastu najveća rodna neravnopravnost: korisnici su 75% mladići i 25% devojke.

U diskusijama koje su pratile izlaganja uvodničara otvarana su pitanja rodno senzibilnog jezika, izrade rečnika iz info-komunikacija, potrebe za ženskom novinskom agencijom, portalima i mrežom žena. Jelica Čapaković je u svojoj diskusiji o rodnoj ravnopravnosti u Vojvodini iznela da primer Vojvodine i uvođenja rodno osetljivog budžeta može služiti kao model. Gordana Radić iz Republike Srpske je dala pregled gender aktivnosti iz njihove sredine.

Na osnovu izlaganja i vodjenih diskusija učesnice i učesnici Okruglog stola su prihvatili preporuke za resorna ministarstva, Savet za rodnu ravnopravnost Srbije, Gender kancelariju Crne Gore, Savet ministara SCG, UN, EU, ne-vladine organizacije, privatni sektor i medije, Prilog 2.

Okrugli sto završio je svoj rad u 14 i 30.

Radionica za novinare "Uloga medija u razvoju Informacionog društva" započela je svoj rad u 15 časova. Odziv novinara je bio još jedna potvrda za nezainteresovanost medija ovom temom. Prisutni su, pak, pokazali izuzetnu spremnost ne samo da definišu što širi tematski okvir koji bi ubuduće bio plasiran u medije, već i da proniknu u razloge koji dovode do toga da mediji ignorišu fenomen razvoja informacionog društva i rodnu ravnopravnost.

Na Radionici je zaključeno da je neophodno, uz pomoć državnog i privrednog sektora, pripremiti kampanju u medijima koja bi skrenula pažnju na fenomen i implikacije razvoja informacionog društva i obuhvatila sledeće teme: socijalne posledice, rodnu ravnopravnost u okviru razvoja ID, političku i društvenu moć kao posledicu pristupa informacijama, politiku zapošljavanja u ID, ID i demokratizacija, moralni aspekti, obrazovanje za ID i obrazovanje za rodnu ravnopravnost. Na Radionici je zaključeno i da je neophodna edukacija i senzibilizacija urednika za teme o informacionom društvu i rodnoj ravnopravnosti, kao i o korišćenju tehnologija za ogromne resurse informacija. Preporuka radionice je i da se oformi lobi grupa koja bi pomogla da se razvoj ID i rodna ravnopravnost izbore za mesto u javnosti i kroz političke i kroz privredne i kroz medijske društvene tokove.

III OKRUGLI STO
“SVETSKI SAMIT O INFORMACIONOM DRUŠTVU I RODNA RAVNOPRAVNOST”
I
RADIONICA ZA NOVINARE
“ULOGA MEDIJA U RAZVOJU INFORMACIONOG DRUŠTVA”

Vreme održavanja: **6. septembar 2005.**

Mesto održavanja: **Hotel Palas, Beograd**

9-10 h Registracija učesnika

10-11.30 h **Okrugli sto**, Moderator: Prof. dr. Nataša Gospić

- Otvaranje i uvodno izlaganje, Prof dr Dragoljub Mićunović
- Pozdravna reč ambasadora Tunisa, g. Radhouane Larif

Diskusije na temu

- Principi Deklaracije i Akcioni plan Svetskog Samita o Informacionom društvu, uvodno izlaganje Dr Milan Janković
- Upravljanje razvojem Interneta, uvodno izlaganje g-đa Milica Turnić
- Mediji u Srbiji – akteri ili posmatrači razvoja informacionog društva, uvodno izlaganje g-đa Nada Kovačević

11.30-12h Pauza za kafu

12-13h **Nastavak Okruglog stola**

- Razvoj kadrovske strukture, uvodno izlaganje Prof dr Dragan Domazet
- Žene lideri u Informacionim tehnologijama, uvodno izlaganje g-đa Dijana Gligorijević
- Osnovne postavke strategije o Informacionom društvu Crne Gore i aktivnosti gender kancelarije, g-đa Nada Drobnjak
- Stanje u Srbiji, uvodno izlaganje, Dr Dragan Bogojević
- Pregled aktivnosti Udruženja «Jednake mogućnosti», Mr. Divna Vučković
- Zaključci

13 –14h Ručak za učesnike

14-16 h **Radionica:** Moderator g-đa Nada Kovačević

- Uvodno upoznavanje sa temom
 - o istorijat Svetskog samita, odluke
 - o dosadašnji modeli aktivnosti i učesnici
 - o rodna ravnopravnost
- Situacija u SCG, osnovni aspekti i moguće posledice

16-16.30h Pauza za kafu

16.30-18h **Nastavak rada Radionice**

- Uloga medija u razvoju informacionog društva i rodne ravnopravnosti,
 - o analiza stanja
 - o razvoj ljudskih resursa
- Specijalizovani časopisi – sužavanje ili širenje fokusa

Finalni izveštaj o radu Okruglog stola “WSIS i rodna ravnopravnost” i radionice za novinare,

Beograd, 06. septembar 2005.

“Jednake mogućnosti”, Kralja Petra 79, 11001 Beograd, Srbija i Montenegro, Tel: +381 63 8801117,

E-mail: jednake@e-jednakost.org.yu, Web-site: www.e-jednakost.org.yu

www.genderwsis.org

PREPORUKE

OKRUGLOG STOLA “SVETSKI SAMIT O INFORMACIONOM DRUŠTVU I RODNA RAVNOPRAVNOST”

Hotel Palas, 6. septembar 2005. Beograd

Okrugli sto “SVETSKI SAMIT O INFORMACIONOM DRUŠTVU I RODNA RAVNOPRAVNOST” održan 6. septembra 2005. u Beogradu, Srbija i Crna Gora, organizovan je od strane Udruženja “JEDNAKE MOGUĆNOSTI” u saradnji sa WSIS Gender Caucus Group uz prisustvo predstavnika vladinog sektora, međunarodnih organizacija, medija i info-komunikacionih kompanija:

odražavajući: globalni konsensus i **reafirmišući** obaveze sa prethodnih međunarodnih konferencija i samita, posebno UN konferencije o ženama, Peking i Peking +5 i ponovo reafirmišući usvojene zaključke o IKT (Info-komunikacione Tehnologije) i ženama Komisije UN o statusu žena, Njujork 2003.

imajući u vidu: Principe deklaracije i Plan akcija Svetskog samita o Informacionom društvu, održanog u Ženevi, decembra 2003, Agendu e-Europe 2002 i 2005, Rezoluciju ITU-a 70 Rev o uključivanju rodne ravnopravnosti u telekomunikacioni sektor

naznačujući: da su ciljevi Okruglog stola da promoviše Informaciono društvo i naglasi pitanje rodne ravnopravnosti u procesima priprema za drugu fazu Svetskog Samita o Informacionom društvu koja se održava u Tunisu od 16-18. novembra 2005

dalje naznačujući: da je važan cilj Okruglog stola da skrene pažnju na uključivanje rodne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti u svim procesima priprema nacionalnih programa za Informaciono društvo i korišćenje IKT,

*Učesnice i učesnici Okruglog stola **pozivaju vlade, građanske organizacije, udruženja, privatni sektor, učesnike u info-komunikacionom sektoru, institute, osnovne, srednje, više i visoke škole, univerzitete i akademije, medije i ostale da prepoznaju:***

- Da u procesu prelaska na Informaciono društvo, rodna neravnopravnost mora biti eliminisana
- Važnost IKT kao alata za osnaživanje žena, njihovih prava i digniteta za puno učešće u Informacionom društvu,
- Da IKT pruža velike mogućnosti za unapređenje prisustva žena u društvu, privredi i politici i da je to put ka smanjenju siromaštva i unapređenju ukupnih životnih uslova,
- Da je IKT alat za prevazilaženje izolacije, posebno žena dajući im snagu za jednaku poziciju u društvu.
- Da u proces nastave na zvaničnim jezicima SCG uvedu rodno senzibilisan jezik.

Učesnice i učesnici Okruglog stola «Svetski samit o Informacionom društvu i rodna ravnopravnost» posebno preporučuju:

a) Resornim ministarstvima Srbije i Crne Gore, Savetu za rodnu ravnopravnost pri vladi Srbije, Gender kancelariji pri vladi Crne Gore, agencijama za zapošljavanje da:

1. rodna ravnopravnost bude jasno artikulisana u politici i strategiji države za ulazak u Informaciono društvo,
2. sprovedu izmene u vođenju statistike na državnom i republičkom nivou kroz uvođenje mernih indikatora za Informaciono društvo u saglasnosti sa ITU i evropskim inicijativama.
3. iniciraju aktivnosti:
 - a. kreiranja materijala koji uključuju i rodnu ravnopravnost a koji omogućavaju edukaciju za korišćenje Interneta na zvaničnim jezicima SCG,
 - b. širenja znanja za korišćenje info-komunikacionih tehnologija kod nezaposlenih žena, marginalizovanih grupa, žena iz ruralnih područja, a posebno kod devojaka i devojčica,
 - c. podsticanja izrade i sertifikovanje programa za osposobljavanje trenera, posebno žena, za prenošenje IKT znanja u procesu edukacije,
 - d. stvaranja ambijenta za nabavku i korišćenje IKT alata za mala i srednja preduzeća, posebno ona koja vode žene,
 - e. organizovanja promocije uspešnih firmi koje vode politiku rodne ravnopravnosti.
4. kroz politiku i strategiju ulaska u Informaciono društvo planiraju izgradnju infrastrukture koja osigurava jednak pristup info-komunikacijama kako u urbanim tako i u ruralnim područjima,
5. osnuju fondove za podršku programa edukacije iz oblasti IKT, za ekonomsko osnaživanje žena, kao i da se uvedu posebne stipendije za devojke i žene koje studiraju IKT
6. osiguraju ravnopravnu zastupljenost žena u organima i telima zaduženim za kreiranje mehanizama za upravljanje razvojem Informacionog društva,
7. kroz relevantnu legislativu sprečavaju zloupotrebe mogućnosti Interneta,
8. organizuju zajedničke sastanke vladinih tela sa relevantnih grupama civilnog društva o problemima rodne ravnopravnosti u procesu ulaska u Informaciono društvo.
9. Kroz medijske kampanje promovišu sve domene informacionog društva.

b) Savetu ministara SCG u procesu priprema i učešća na drugom delu Svetskog samita o Informacionom društvu u Tunisu, novembra 2005 da:

1. obavesti javnost o aktivnostima u procesu priprema za Informaciono društvo i Svetski samit u Tunisu,
2. u delegaciji koja će učestvovati na Svetskom samitu bude bar 30% žena,
3. u obraćanju našeg delegata podrška rodnoj ravnopravnosti treba biti naglašena.

c) UN, EU i drugim međunarodnim organizacijama u Srbiji i Crnoj Gori da u okviru svojih programa aktivnosti:

1. aspekt rodne ravnopravnosti bude posebno naglašen u projektima u SCG,
2. podrže jačanje IKT sposobnosti žena da bi unapredile svoje mogućnosti i dalje prenosile ova znanja,

3. daju podršku vladama da u partnerstvu sa privatnim i nevladinim sektorom rade na smanjivanju digitalnog jaza između žena i muškaraca uz posebno obraćanje pažnje na marginalizovane grupe i žene iz ruralnih oblasti.
4. daju podršku vladi da integriše IKT u sve vladine strategije, posebno u Strategiju za smanjivanje siromaštva, Strategiju evropskih integracija, Strategiju održivog razvoja sa aspekta rodne ravnopravnosti,
5. Pripreme smernice o načinu uključivanja rodne ravnopravnosti u procese izgradnje Informacionog društva, posebno za ruralne oblasti,
6. odvoje finansijska sredstva za unapređenje i ubrzavanje korišćenja IKT alata sa aspekta rodne ravnopravnosti,
7. da u cilju unapređivanja sadržaja na lokalnom jeziku potpomognu izradu rečnika jezičkih termina iz informaciono komunikacionih tehnologija koji su rodno senzitivni i raspoloživi na upotrebu najšire javnosti

d) Nvladinim organizacijama u Srbiji i Crnoj Gori

1. podrže i organizuju treninge o korišćenju IKT kao alata za različite ciljne grupe nezaposlenih žena da bi osnažili njihove kompetencije,
2. organizuju treninge žena i mladih koji imaju problema u razvoju i promovišu web aplikacije koje im omogućavaju da imaju jednak pristup informacijama kao i drugi,
3. podrže osnivanje ženskih medijskih agencija koje bi kreirale i široko distribuirale sadržaj relevantan za žene u lokalnoj zajednici

e) Privatnom sektoru i drugim učesnicima u info-komunikacionom sektoru da:

1. U svom razvoju posebno predvide web sadržaje koji su relevantni i korisni za žene,
2. Investiraju u info-komunikacione servise koji treba da unaprede život žena u ruralnim oblastima, kao što je telemedicina.
3. Da uspostave partnerstvo sa vladinim sektorom da osnaže žene u IKT sektoru.

f) Medijima da:

1. Promovišu prednosti Informacionog društva i info-komunikacionih alata za unapređenje života svih građana,
2. Promovišu načine u korišćenju info-komunikacionih alata,
3. Pripremaju članke i programe koji ohrabruju žene, posebno iz ruralnih oblasti, da se aktivno uključuju u Informaciono društvo,
4. Da se umrežavaju sa ženskim medijskim agencijama i civilnim sektorom koji se bavi pitanjima rodne ravnopravnosti.